

PERPETUUM MOBILE

Centar za razvoj mladih i zajednice

**„PERPETUUM MOBILE“ – Centar za razvoj mladih i zajednice
Banja Luka**

IZVJEŠTAJ ZA 2008.

Banja Luka, 1. februar 2009.

Realizovani projekti u 2008.:

1. Akademija za političke lidere/e u BiH – 2008
2. Edukacija mladih političara
3. Studijsko putovanje u Njemačku - za omladinske lidere iz BiH
4. Istraživanje-položaj i problemi mladih Roma
5. Prevencija nasilja znanog na polu-Gender Based Violence (GBV)
6. Učešće u radnoj grupi kreiranja strategije zdravlja mladih Republike Srpske
7. Projekat edukacije srednjoškolaca u Banjoj Luci o trgovanjima hartijama od vrijednosti
8. Trening i konsultativne usluge
9. Učešće na seminarima i konferencijama

Programi i projekti su podržani od:

- Olof Palme Centar-Švedska
- Konrad Adenauer Stiftung
- Care International
- Grad Banja Luka – Administrativna služba grada
- Ministarstvo za porodicu omladinu i sport u Vladi RS
- GTZ – omladinski projekat
- CIDA

AKADEMIJA ZA POLITIČKE LIDERE/KE U BIH – 2008

Projekat Akademija za političke lidere/ke ima za cilj da obuči mlade aktiviste iz političkih partija i da stvori novu generaciju političara koji će sarađivati u cilju unapređenja njihovih zajednica i društva u cjelini. Akademija za političke lidere/ke u BiH je namijenjena aktivnim članovima političkih partija, starosti između 18 i 27 godina koji imaju preporuku i podršku glavnog odbora i omladinskih struktura stranke za aktivno učešće na Akademiji.

Program Akademije za političke lidere/ke traje jednu godinu i uključuje 25 polaznika/ca. U dosadašnje dvije generacije „Akademija za političke lidere/ke u BiH“ (2007. i 2008.) učestvovalo je 51 mladi predstavnik/ica političkih partija iz 13 gradova u BiH. Kroz 61 različitu temu imali su priliku da čuju i rade sa 64 predavača iz BiH, Srbije, Hrvatske i Slovenije. Od polaznika prve generacije Akademije (2007) čak njih 43.7% je postalo odborik/vijećnik u lokalnim strukturama vlasti, nakon lokalnih izbora 2008. godine.

Generacija Akademije za političke lidere/ke u BiH 2009. je okupila 25 polaznika/ica od kojih je njih 23 uspješno završilo program obuke i dobilo certifikat Akademije. Tokom 4 modula (Mediji, zalaganje i liderstvo; Politički sistem i evropske integracije; Ljudska prava u BiH i rješavanje sukoba; Mladi u BiH – regionalna saradnja mladih) obrađene su 33 različite teme, koje su doprinijele informisanju, obuci i mijenjanju svijesti mladih političara, učesnika Akademije. I ova generacija je pokazala spremnost na konkretnu saradnju između mladih različitih političkih partija kroz izradu seminarskih radova, kojih je bilo 16, i naročito u praktičnim radovima, gdje je ostvarena saradnja „nespojivih“ političkih partija.

Ceremonijalni dio je okupio preko 80 gostiju iz vladinog i nevladinog sektora, predstavnike univerzitetskih institucija, medija i drugih, sa kojima je dogovorena saradnja tokom implementacije Akademije u 2009.

Akademija je podržana od strene Olof Palme International Centra, koji već niz godina podržava usavršavanje mladih političara/ki na ovim prostorima. Prijatelji Akademije podržavaju njen rad i daju svoje doprinose u stvaranju jedne nove i moderene generacije političara.

EDUKACIJA MLADIH POLITIČARA

U toku 2008. godine organizovana je serija radionica za predstavnike podmladaka političkih partija iz BiH.

Tema prve radionice je bila „**Liderstvo i vođenje kampanje**“ koja je okupila grupu mladih političara koji su u 2007. godini kroz učešće na drugim edukativnim programima izrazili potrebu i za ovom temom. Radionica je održana u martu 2008. godine u Banjaluci.

Zatim su održane dvije radionice na temu „**Medijsko predstavljanje i javni govor**“ u maju i junu na Borji, Teslić

„Perpetuum mobile“ Banja Luka nastoji da u svoje programe obuke uključi što više mladih političara, ali i da različite obuke prođu isti polaznici jer se na taj način obezbjeđuje, ne samo sveouobuhvatnost znanja, nego i bolja povezanost između mladih političara. Jedan od vodećih ciljeva je stvaranje neformalne mreže podmladaka političkih partija koji će na pozicijama lidera širiti nove, tolerantnije ideje sa naglaskom na saradnju za unapređenje lokalnih zajednica i društva u cjelini.

Iz tog razloga se uvijek organizuje i dodatna aktivnost na koju se pozovu polaznici prethodnih radionica. Tako je u novembru 2009.god. u Banjaluci organizovana Konferencija o učešću mladih političara u javnosti. Ona je imala za cilj da proširi već stečena znanja i da polaznike upozna sa rezultatima istraživanja o mladima, omladinskom politikom, pitanjima kontrole medija u BiH, kao i predstavnicima relevantnih ustanova za pitanja mladih.

Ovaj edukativni ciklus za predstavnike podmladaka političkih partija je finansijski podržan od strane Fondacije Konrad Adenauer.

STUDIJSKO PUTOVANJE U NJEMAČKU za omladinske lidere iz BiH

Organizatori i finansijeri:

Njemačko društvo za tehničku saradnju – GTZ, Rotary club Wolfratshausen – Isartal, Ministarstvo za porodicu, omladinu i sport u Vladi Republike Srpske, Opštine u BiH, Rotary club Banja Luka.

Učesnici:

27 mladih starosti od 16 do 20 godina iz 14 gradova u BiH, Banje Luke, ...

Glavni cilj:

Omogućiti ravnopravno i aktivno partnerstvo omladinskih nevladinih i vladinih organizacija u osnaživanju omladinskog sektora i primjenu održivog modela i metoda u omladinskom radu baziranih na primjerima dobre prakse u zapadnoevropskim zemljama.

U julu 2008. godine 27 omladinskih lidera iz 14 gradova Bosne i Hercegovine je učestvovalo u studijskoj posjeti Njemačkoj (Jugendsiedlung Hochland, Konigsdorf, u blizini Münchena) radi boljeg upoznavanja metoda omladinskog rada. Studijska posjeta je trajala deset dana od 17. do 27. jula. Učesnici su bili smješteni u omladinskom kampu. Program studijske posjete je obuhvatao obilazak omladinskih centara obližnjih gradova, aktivnosti u kampu, rafting i planinarenje. Obišli su četiri omladinska centra : „Ein-sein“ i „Saftladen“ u Geretsriedu, „LA VIDA“ u Wolfratshausenu, i omladinski centar u gradu Bad Tolzu. Upoznali su se sa njihovim radom, načinom vođenja i upravljanja tih centara. Učesnici su se upoznali i sa načinom vođenja omladinskog kampa. Imali su razna predavanja na teme „pedagoške igre“, „nasilje među mladima“ , „nasilne video igrice“ i „zloupotreba narkotika kod mladih“, ali su i sami morali proći kroz „pedagoške igre“: prelaziti preko sajli ili provlačiti se kroz mrežu gdje su do izražaja došli timski rad, organizovanost grupe i planiranje. Obišli su i fabriku „Burgamann“ u Wolfratshausenu, koja je u saradnji sa srednjim školama i omogućuje mladima praksu i zaposlenje. Dva dana su proveli na Njemačkim Alpima, pod vodstvom gospodina Volkera Wurnika, Rotarijanca RC Wolfratshausen- Isartal i apliniste. Na kraju studijske posjete su išli na rafting, gdje je timski rad i povezanost grupe najviše došla do izražaja.

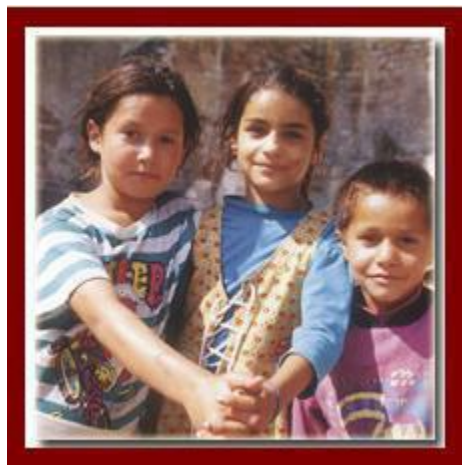
Najveći značaj studijske posjete je bio u razvoju liderskih vještina kod mladih. Stekli su

nove vještine i znanja, upoznali se sa različitim tradicijama, kulturama, pogledima, perspektivama i stekli nova poznanstva. Shvatili su koliko je potrebno da se i drugi zanimaju za razvoj mladih i da im ponude pomoć u ostvarivanju njihovih ciljeva.

OSTVARENI REZULTATI: Povećano znanje o radu u timu, povećan nivo razumijevanja interkulturalnog aspekta, Razvoj ličnih kapaciteta i liderstva, Prevažilaženje socijalnih različitosti, Upoznavanje sa modelima i metodima korištenim u omladinskom radu, Sagledana mogućnost primjene novih stvari u našem okruženju da bismo osigurali bolju budućnost.

ISTRAŽIVANJE -POLOŽAJ I PROBLEMI MLADIH ROMA-

Romi su najbrojnija nacionalna manjina u BiH i vjerovatno najugroženija kategorija u društvu. U BiH ih ima po procjenama između 40 000-80 000. O položaju mladih Roma nisu rađena opsežnija istraživanja u BiH i zbog toga je ovo istraživanje usmjereno ka njihovom životu. Glavni cilj nam je utvrditi kakav je položaj mladih Roma u užem regionu te koji su prioritetni problemi. Detaljnije se utvrđuje situacija u vezi sa sledećim aspektima: slobodno vrijeme, dominantni problemi, obrazovanje, stambena zbrinutost, zaposlenje i finansijski status, zdravlje i seksualnost, odnosi među polovima, u porodici, prema braku, odnos institucija i ravnopravnost, odnos prema naciji i religiji, doživljaj budućnosti, vrijednosti, samopoštovanje.

Istraživanje je obuhvatalo nekoliko istraživačkih metoda, kvantitativnog i kvalitativnog tipa. Kvantitativno ispitivanje je sprovedeno među 234 pripadnika romske populacije tokom oktobra i novembra 2008.godine. U Tuzli je ispitano 200 ispitanika, a 34 u Banjaluci. Od ukupnog broja ispitanika 59.4% je bilo muškog pola, a 40.6% ženskog pola. Ispitanici su bili uzrasta 15-25 godina, a prosječni uzrast ispitanika je bio oko 19 godina. Upitnik koji smo koristili je kreiran specijalno za potrebe ovog istraživanja i sastojao se od 44 pojedinačna pitanja i tri skale (skala religioznosti od Koeniga i saradnika, vrijednosnih orijentacija od Rokeacha i samopoštovanja o Rosenberga). Pored kvantitativnog ispitivanja sprovedene su i tri fokus grupe.

Osnovni rezultati su:

Mladi Romi najviše vremena provode kroz gledanje tv-a ili slušanje muzike (62.4%) ili pomaganje roditeljima (58.5%).

Najveći problemi su nezaposlenost, siromaštvo, poroci, stambeni uslovi, zdravstveno osiguranje, neželjene trudnoće, neravnopravnost polova, diskriminacija.

Preko 20% nema nikakve škole, iako su stavovi prema školovanju uglavnom pozitivni.

Preko 30% nema svoj smještaj, većina ostalih uglavnom živi u veoma teškim uslovima.

Oko 20% nema uvedenu vodu i struju u svojim domovima.

U 53% porodica niko ne radi, čak ni na crno.

Oko 53% imalo kontakt sa cigaretama, 67% sa alkoholom, a 14% sa drogom.

U brakove djevojke uglavnom ulaze sa 16 godina, a muškarci sa 18.

Oko 64% ispitanika smatra da su Romkinje neravnopravne.

Idealne godine za brak po njima su 19; idelan broj djece je 4; dominira stav da majke treba da brinu od djeci; 45% svejdoči o pritisku za ulazak u brak; porodični odnosi se uglavnom pozitivno ocjenjuju.

Ističe se negativan odnos institucija prije svega: opštine, zdravstvenih institucija i zavoda za zapošljavanje

Jako je izražen doživljaj neravnopravnosti (kod 60%), pogotovo prilikom zapošljavanja (58.5%), u obrazovanju (43.6%) i zdravstvu (36.8%).

Svega 24% nikad nije imalo problematična iskustva sa mladim ne-Romima.

Najveće želje u budućnosti su im da se zaposle te da imaju svoju kuću

Oko 84% ima želju da napusti BiH, na duži ili kraći period.

PREVENCIJA NASILJA ZASNOVANOG NA POLU

Gender Based Violence (GBV)

Projekat "Zapadnobalkanska inicijativa za prevenciju nasilja zasnovanog na polu" je započeo u 2006. godini i usmjeren je na podizanje svijesti javnosti o postojanju nasilja zasnovanog na polu. Paralelno sa informisanjem javnosti i istraživanjem stepena nasilja, provode se edukativni programi za članove organizacija iz **Banje Luke, Sarajeva, Podgorice, Prokuplja, Beograda i Zagreba.**

"Perpetuum mobile" – centar za razvoj mladih i zajednice Banja Luka je nosilac aktivnosti projekta

U 2008. godini su održani treninzi za ključne članove tima koji su imali za cilj dodatno osposobljavanje za bavljenje pitanjima vršnjačkog nasilja, odnosa između polova, rodnih stereotipa, kao i dva omladinska foruma koja su okupila mladiće iz četiri zemlje iz regiona koje su partneri u projektu. Na jednom omladinskom forumu koji je održan na relaciji Zagreb-Bihać-Banja Luka su učestvovali i mladići iz **Sjeverne Irske**. Cilj omladinskih foruma je razmjena iskustva i kreiranje zajedničkih ideja i aktivnosti na promociji projekta i preventivnom djelovanju u zajednici po pitanju nasilja zasnovanog na polu.

Izvršena je i priprema za istraživanje „Postojanje rodno zasnovanog nasilja i zdravih stilova života među mladima na Balkanu" koje će biti sprovedeno u toku 2009. godine u 12 srednjih škola u gore navedenim gradovima.

Posebno značajna aktivnost je socijalna kampanja o nasilju koja će biti prisutna u lokalnim zajednicama i direktno će uključivati mladiće iz izabranih srednjih škola. Ova kampanja će biti jednoobrazna u svih šest gradova, a u pripremi kampanje su aktivno učestvovali članovi foruma mladića iz partnerskih organizacija. SMART kolektiv iz Beograda je organizacija koja usmjerava pripremu kampanje i koja će objediniti ideje i kampanju kreirati na način razumljiv mladim ljudima i datoj lokalnoj zajednici. Kampanji će se priključiti i poznate ličnosti iz svake zemlje koje će svojim primjerom ukazati na potrebu da se o nasilju govori javno i da se djeluje u preventivnom smislu.

U 2008. godini su održana dva treninga o socijalnoj kampanji i izvršene su detaljne pripreme.

Ovaj projekat je specifičan po svom vremenu trajanja, aktivnostima i ciljnoj grupi koja je direktno uključena u sve faze projekta. Regionalne aktivnosti doprinose većoj umreženosti nevladinog sektora i kvalitetnijoj i efektivnijoj saradnji.

Projekat je finansiran od strane vlade Norveške (Ministarstva inostranih poslova) i CARE International-projekat za sjeverozapadni Balkan.

UČEŠĆE U RADNOJ GRUPI KREIRANJA STRATEGIJE ZDRAVLJA MLADIH REPUBLIKESRPSKE

Perpetuum Mobile je uzeo učešća u radnoj grupi, imenovanoj od strane Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite u Vladi Republike Srpske, za kreiranje strategije za zdravlje mladih Repunlike Srpske za period 2009-2013. Predstavnik Perpetuum Mobile je bio nosilac radne grupe za uključivanje lokalne zajednice u doprinosu zdravlja mladih.

Rad se zasnivao na definisanju konkretnih mjera i akcija za pomenuti period baziranih na Politici zdravlja mladih usvojenoj od strane Narodne skupštine Republike Srpske. Osim predstavnika Perpetuum Mobile, u izradi strategije su učestvovali i istaknuti pojedinci kao predstavnici vladinih i nevladinih institucija i organizacija iz Republike Srpske. Predstavnik Perpetuum Mobile je bio Ilija Trninić, izvršni direktor organizacije. Cijeli proces je vođen i podržan od strane međunarodne kanadske organizacije CIDA a koordinisan od strane konusltantice Jelene Savanović i trajao je od marta do decembra 2008. godine.

PROJEKAT EDUKACIJE SREDNJOŠKOLACA U BANJOJ LUCI O TRGOVANJIMA HARTIJAMA OD VRIJEDNOSTI

Ovaj pilot projekat je realizovan u saradnji sa srednjom Ekonomskom školom u Banjoj Luci i Banjalučkom berzom. Projekat je obuhvatio rad sa 60 srednjoškolaca završnih godina na edukaciji trgovanja hartijama od vrijednosti. Oni su imali priliku da tokom 6 mjeseci budu informisani o osnovnim pojmovima berzanskog poslovanja, o hartijama od vrijednosti te da kroz virtuelnu kompjutersku simulaciju berzanskog poslovanja budu obučeni u poslovanju i kretanju berzanskih vrijednosti. Tri najuspješnija polaznika dobila su stipendiju kao nagradu za ostvarene rezultate u virtuelnom berzanskom poslovanju i mogućnost investiranja u stvarne berzanske akcije.

Trajanje projekta: januar-jun 2008.

Projekat je podržan od strane Administrativne službe Grada Banja Luka Krajem 2008. Otpočet je nastavak projekta sa novom grupom srednjoškolaca.

TRENING I KONSULTATIVNE USLUGE

U skladu sa definisanim programskim područjima i strateškim planom Perpetuum Mobile, tokom 2008. godine su isporučeni treninzi i konsultativne usluge. Organizacije koje su koristile edukativno-konsultativne usluge su:

- Biznis kompanije (banjalučka pivara),
- - Romska udruženja iz Banje Luke i Tuzle, Kaknja
- - Humanitarna udruženja iz Banje Luke, Prijedora, Zenice, Sanskog Mosta,
- - Omladinke organizacije iz Banje Luke, Mrkonjić Grada
- - Međunarodne organizacije (OSCE, kanadska radvojna agencija CIDA, Care International)
- - Političke partije

Teme edukativno-konsultantskih usluga su bile jačenje kapaciteta organizacija, menadžment, vještine pregovaranja i lobiranja, vještine predstavljanja, strateško planiranje, razvoj zajednice, kultura tolerancije, usluge moderiranja, vođenje kampanja.

UČEĆE NA SEMINARIMA I KONFERENCIJAMA

Perpetuum Mobile podržava inicijative za učešće na seminarima i konferencijama u zemlji i inostranstvu. U toku 2008. godine osoblje i saradnici organizacije su učestvovali na seminarima i konferencijama u:

- **Srbiji,**
- **Hrvatskoj,**
- **Crnoj Gori,**
- **Makedoniji,**
- **Belgiji,**
- **Njemačkoj,**
- **brojnim gradovima u BiH.**

Realizovani programi organizacije u 2008. godini su u skladu sa programskim područjima:

NAPOMENA- simboli predstavljaju:

- realizovani projekti u 2008. su u skladu sa ovim segmentom programskog područja
- * realizovani projekti se nisu direktno ticali ovog segmenata programskih područja

1) BANJA LUKA – ZDRAVA ZAJEDNICA I INICIJATIVA ZDRAVIH MLADIH

- *Svijest na lokalnom, entitetskom i državnom nivou* – da se podigne svijest o urgentnosti i izvodljivosti pokretanja pojedinaca, zajednica, politike i izvora da priteknu pozitivnoj akciji u korist sve djece i adolescenata.
- *Mobilizacija zajednica* – pomoć zajednicama u razvoju i implementaciji koordinisanih i dugoročnih napora za promociju zdravog razvoja sve djece i adolescenata.
- *Organizacije* – da se motivišu i opreme škole, religijske institucije, organizacije za mlade i druge institucije da razviju i implementiraju strategije za izgradnju vrijednosti.
- * *Porodice* – da se motivišu i pripreme porodice za izgradnju razvojnih vrijednosti.
- *Građansko angažovanje* – da se aktivira kapacitet za izgradnju vrijednosti svih građana, bez obzira na starost i porodični status.
- *Osnaživanje mladih* – da se aktivno uključe djeca i adolescenti u izgradnji vrijednosti u njihovim sopstvenim životima, životima njihovih vršnjaka, kao i u doprinosu novih inicijativa unutar zajednice.

2) OMLADINSKI RAD – RAD SA MLADIM POLITIČARIMA

- treninge i izgradnju kapaciteta
- razvojne inicijative mladih i zajednice
- istraživanja, publikacije, evaluacije i podršku fokusiranu na planove za mlade
- * nacionalne konferencije u cilju promovisanja profesionalnog razvoja rada **mladih – PREDVIĐENO PROJEKTOM EC podnesenim 2009.**

3) MLADI LJUDI I SOCIJALNO UKLJUČENA OMLADINA

- * Maloljetničko pravo
- Ravnopravnost polova i prevencija nasilja
- Mladi Romi

4) RELIGIOZNA I ETNIČKA TOLERANCIJA

- Kroz angažman u programu OSCE (novembar i decembar 2008.) - Mrkonjic Grad i Livno -

5) CONSULTING I USLUGE PODRŠKE

- * *okosnice omladinske politike*
- *Istraživanja* (kvalitativna i kvantitativna) problema razvoja mladih i zajednice
- *Trening i izgradnja kapaciteta*

PLAN RADA U 2009. godine

- **Projekat Akademija za političke lidere u BiH** – ODOBREN

Moduli Akademije:

1. modul - 1-5 aprila
2. modul - 4-7 juna
3. modul - 3-6 septembra
4. modul - 22-25 oktobra
5. modul 9-10 decembra

- **Projekat GBV** – NASTAVLJA SE

• **Projekat osnaživanja Roma** – NASTAVLJA SE,
Monitoring procesa implementacije small grant projekata i tehnička asistencija
Do kraja jula 2009.

4. modul edukacije mladih iz 3 romska udruženja
April 2009

- **Edukacija srednjoškolaca u trgovanju hartijama od vrijednosti** – ODOBREN
Realizacija do juna 2009.

- **Projekat edukacije podmadaka političkih partija podržan od Konrad Adenauer Stiftung – ljetna škola liderstva I zimska škola diplomatije** – ODOBREN

Ljetna skola liderstva - 25-28 juna
Konferencija o diplomatiji - 22-25 novembar

- **Saradnja sa British council** – treninzi i small grant projekti